

5. Коберський К. Планове господарство – велика проблема нашої доби / К. Коберський. – Львів, 1937. – 215 с.
6. Павликовський Ю. Природа, мета і світогляд українського кооперативного руху / Ю. Павликовський. – Львів : Накладом РСУК, 1934. – 15 с.
7. Гелей С. Д. Теорія та історія кооперації : підручник / С. Д. Гелей, Р. Я. Пастушенко. – К. : Знання, 2006. – 513 с.
8. Луцький О. Велика ціль кооперації / О. Луцький // Господарсько-кооперативний часопис. – 1926. – 4 жовтня.
9. Храпливий Є. За хліборобську справу: Про те, як основувати кружки та філії «Сільського господаря» та як в них працювати / Є. Храпливий. – Львів : Накладом товариства «Сільський господар», 1932. – 245 с.
10. Супряга. – 1927. – Ч. 3.

УДК 338

Вісин О.О., к.і.н., доцент

Тищук І.В., асистент

Луцький національний технічний університет

Модернізація інфраструктури туристичного комплексу

У статті розглядається питання щодо модернізації інфраструктури туристичного ринку. Виділено основні сектори та дано їх характеристика.

Ключові слова: туризм, інфраструктура, інфраструктура туристичного комплексу, туристична галузь, туристичне господарство.

Visyn O.O., Tyschuk I.V.

Modernization of the infrastructure of the tourist complex

The article deals with the issue of modernizing the tourism market infrastructure. The main sectors are highlighted and their characteristics are given.

Key words: tourism, infrastructure. The stable functioning of the tourism industry requires a well-developed infrastructure (including transport, construction, catering, etc.). At the same time, it also affects the development of traditional industries, stimulates structural shifts, promotes the use of the latest (innovative) technologies, prompts the improvement of the quality of goods and services. The number of international tourist profits increases annually and, accordingly, in the world economy, an increase in the share of income from tourism is increasing.

Our state has a number of unresolved problems that hinder the development of tourism. The imperfect legal and regulatory framework for tourism and recreation. In particular, legislation does not regulate a clear definition of types of tourism activities (industrial, green, business and other types of tourism); the problem with regard to departmental subordination of sanatorium and resort and recreation facilities is not finally resolved;

there is no clear definition of sources of funding for the development of recreational and tourist infrastructure (at the state and regional levels); the system of tax privileges for small and medium-sized businesses providing services in the tourist-recreational sphere and in the area of development of recreation and tourism infrastructure is imperfect. Weak level of development of tourist and recreational infrastructure: transport, hotel industry; information support, etc. It is about low quality of most roads, low quality of service in the process of servicing tourists and recreation; insufficiently developed network of affordable hotels in the field of tourist and recreational business; high level of wear and tear of communal infrastructure, including water supply and drainage infrastructure. The information system that accompanies the development of the tourist-recreational sphere, etc., is imperfect the structure, the infrastructure of the tourist complex, the tourism industry, the tourism industry.

Key words: tourism, infrastructure, tourist complex infrastructure, tourism industry, tourism industry.

Висын Е.А., Тыщук И.В.

Модернизация инфраструктуры туристического комплекса

В статье рассматривается вопрос о модернизации инфраструктуры туристического рынка. Выделены основные сектора и дано их характеристика.

Ключевые слова: туризм, инфраструктура, инфраструктура туристического комплекса, туристическая отрасль, туристическое хозяйство.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її розвиток з важливими науковими та практичними завданнями.

Україна як держава, розташована в центрі Європи, з багатими природними ресурсами та самобутньою історико-культурною спадщиною має всі передумови для сталого розвитку економіки за рахунок надходжень від сфери туризму.

Потенційні туристичні можливості України безмежні, проте туристична галузь протягом тривалого часу відчуває на собі вплив таких негативних чинників як: відсутність державної політики у сфері туризму, стратегії і програми розвитку туризму та курортів; багаторазова трансформація центрального органу виконавчої влади у сфері туризму; бездіяльність Координаційної ради з питань туристичної діяльності, створеної при Кабінеті Міністрів України; невиконання глави 16 "Туризм" Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони,

на 2014-2017 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 року № 847-р; нехтування міжнародним досвідом розвитку туризму; територіальні втрати та воєнні дії на території України; нестабільність у політичному та економічному житті [1].

Все це негативно впливає на потік іноземних туристів до України, який за останні роки зменшився удвічі. Тому відбулося значне скорочення питомої ваги туризму у структурі внутрішнього валового продукту України, у тому числі доходів від туристичних послуг та послуг готелів, туристичного збору, валютних надходжень, інвестицій у туристичну інфраструктуру, робочих місць. На сьогодні через брак якісних маркетингових заходів у світовому інформаційному просторі майже відсутня об'єктивна та актуальна інформація про Україну, зокрема про різноманітність її туристичних ресурсів, а це, в свою чергу, шкодить туристичному іміджу України. У результаті Україна стрімко втрачає популярність як туристична держава, оскільки в уяві потенційних туристів складається враження про повномасштабну війну в державі, а вся країна сприймається виключно як гаряча точка [1].

Органи державної влади вживають певних заходів для підвищення авторитету України на міжнародній арені, формування позитивного іміджу України та просування національного туристичного продукту на внутрішньому та зовнішніх ринках. Однак повна відсутність бюджетного фінансування, розпорошена державна система управління та недосконалість норм законодавства гальмують активізацію розвитку сфери туризму, а відсутність державної політики унеможлиблює динамічний розвиток туристичної галузі.

Тому основна увага держави має бути зосереджена на подоланні наявних негативних тенденцій, модернізації інфраструктури туризму, створенні системних та комплексних передумов для розвитку сфери туризму як одного з пріоритетних напрямів економічного зростання та наповнення бюджетів усіх рівнів.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Так як туристична галузь є досить динамічною, то масив літератури з зазначеної тематики є досить

великим. Дослідження інфраструктури присвячені праці таких провідних вчехів, як, зокрема, М.І. Долішній, В.К. Євдокименко, В.С. Кравців, В.І. Павлов, С.В. Трохимчук, Л.Т. Шевчук, Б.І. Адамов, М.Д. Прокопенко та інші.

Цілі статті. Метою даного дослідження є аналіз інфраструктури туристичного ринку та його модернізація.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

Незважаючи на значну кількість праць, пов'язаних з розвитком туристичної інфраструктури, на сьогодні не існує єдиного прийнятного для науковців та практиків туристичної галузі її визначення.

Термін інфраструктура і перша самостійна теорія інфраструктури вперше постали у працях А. Маршала та Д. Кларка в першій половині 20 ст. Загалом, інфраструктура – це сукупність галузей і видів діяльності, які обслуговують виробництво (виробнича інфраструктура – транспорт, зв'язок, шляхи, лінії електропередач і т.п.) і населення – (соціальна інфраструктура – комплекс закладів охорони здоров'я, торгівлі, тощо [2]).

Туристична інфраструктура – це сукупність підприємств й інституцій, які є територіальним, матеріальним і організаційним підґрунтям розвитку туризму. Вона охоплює чотири основні елементи: об'єкти розміщення, харчування, супутню та комунікаційну сферу [3]. Туристична інфраструктура представлена сукупністю матеріально-речових об'єктів, діяльність яких спрямована на задоволення туристичних потреб населення. Вона включає матеріально-технічну базу функціонально-господарських структур, які входять до складу ТРС різного порядку. Деякі дослідники до туристичної інфраструктури відносять також і туристичні об'єкти природного походження, пам'ятки, музеї, тощо. Саме туристичні ресурси туристичної інфраструктури займають особливе місце у розвитку всієї туристичної галузі. До ресурсів туристичної інфраструктури відносять сукупність природних та штучно створених людиною об'єктів, що мають комфортні властивості та придатні для створення туристичного продукту. Як правило, їх наявність визначає формування туристичного бізнесу в тому чи іншому регіоні. Об'єкти, що представляють історичне та

культурне минуле країни (музеї, пам'ятники та пам'ятні місця, пов'язані з історичними подіями, життям і діяльністю видатних представників науки, техніки, культури, а також унікальні архітектурні та етнографічні об'єкти). Об'єкти, що демонструють сучасні досягнення країни в промисловості, будівництві, сільському господарстві, науці, культурі, медицині та спорті [4].

Зауважимо, що наявності інфраструктури, призначеної тільки для туризму, недостатньо, її необхідно розглядати в широкому значенні, основні елементи якої повинні виконувати не тільки виключно рекреаційну функцію, а й служити провідним фактором піднесення всього соціально-економічного життя регіону. Отже, можна виділити два основні типи інфраструктури - загальну й туристичну.

Загальна інфраструктура охоплює всі елементи, які існують незалежно від туристичного руху: засоби зв'язку, комунікації підприємств торгівлі й культури, комунальне господарство. У багатьох випадках загальна інфраструктура служить цілям задоволення потреб туристів. Але при цьому необхідний додатковий розвиток інфраструктури в туристичних цілях. У цілому туристичний попит забезпечується на основі використання двох видів ресурсів - природних і створених людиною.

Послуги інфраструктури відіграють роль сполучної ланки, яка пов'язує різні сектори туристичної галузі, включаючи і кінцевого споживача, і початково визначені процесом становлення індустріального, і згодом - постіндустріального суспільства, адже таке суспільство не може обходитись без них. Інфраструктуру індустрії туризму не слід, однак, розглядати як окрему сферу економіки, як таку, що не має нічого спільного з іншими видами бізнесу. Не зважаючи на те, що вона за деякими ознаками відрізняється від інших сфер бізнесу, не можна прийняти цю обставину як зручну причину для її відділення від управлінської практики і процедур, застосовуваних у інших сферах економіки [5].

Як і кожна система, туристична інфраструктура має також свою структуру, що потребує постійного розвитку та модернізації. До елементів основної (виробничої) інфраструктури належать об'єкти розміщення, харчування та транспортування туристів. До супутньої інфраструктури належать заклади культури, розважальні

заклади, спортивні заклади, заклади охорони здоров'я, в межах яких надаються додаткові послуги туристу.

Одним із найважливіших компонентів туристичної інфраструктури є готельне господарство. Більшість об'єктів туристичної інфраструктури будувались за проектами, що сьогодні не відповідають міжнародним стандартам. Мережа їх активно формувалась у період масового туризму, з інтенсивною експлуатацією та несвоєчасним капітальним і поточним ремонтом, що призвело до значного зносу цих будівель та оснащення.

Однією з основних складових частин функціонування туристичної сфери є транспортна інфраструктура. Зазначимо, що транспорт - одна з найважливіших інфраструктурних сфер матеріального виробництва, яка забезпечує виробничі та невиробничі потреби всіх галузей економіки й населення у вантажних та пасажирських перевезеннях. У сучасних умовах не лише істотно зросла роль транспорту, але й більш вагомо проявилось його значення як важливої ланки інфраструктури. Функціонування цієї сфери комунікацій становить визначальний фактор розвитку й економіки, і суспільства регіону в цілому.

Для створення привабливого інвестиційного клімату в туристичній галузі необхідно впровадження механізмів економічного стимулювання розвитку туризму та рекреації, зокрема створення вільних туристичних зон з наданням податкових пільг потенційним інвесторам, пільгових довгострокових кредитів органам місцевого самоврядування для інвестиційної розбудови об'єктів туристичної та курортної інфраструктури. іділення грантових коштів на співфінансування інноваційних та ефективних проектів,

Наша система вкрай потребує спрощення процедур та скорочення строків видачі дозвільних документів і погоджень на проектування та будівництво готелів, санаторно-курортних закладів, об'єктів відпочинкової та оздоровчої інфраструктури. Необхідно також запровадження механізмів впливу на забудовників, які протягом тривалого часу не завершують будівництво об'єктів туристичної інфраструктури, не провели робіт з їх консервації [1].

Для подолання відсутності інформації про Україну, потрібно створити інтерактивну базу даних, що включатиме інформацію про всі туристичні та рекреаційні ресурси України, придатні для використання у сфері туризму, у тому числі про об'єкти історико-культурної спадщини та природно-заповідного фонду, рекомендовані для відвідування туристами, з метою формування національної мережі туристично-екскурсійних маршрутів.

Одне із ключових питань, яке необхідно вирішити в найближчий час, - питання оптимізації взаємодії туризму і культури як на рівні центральних органів влади, так і на місцях. Культурна спадщина, музеї, театри в більшості країн світу є винятково важливим фактором залучення туристів, генерації міжнародних і локальних туристичних потоків. І в результаті цього, свого клієнта отримують транспорт і громадське харчування, готелі, місцева промисловість та ін [6].

Запровадження податкових преференцій для туристичних підприємств, що надають послуги соціальним категоріям туристів (школярам, студентам, пенсіонерам, особам з обмеженими можливостями) є необхідним.

Розроблення національної мережі туристичних брендів України (області, райони та міста) також є складовою ланкою модернізації туризму.

Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні на наступні десять років, перш за все, необхідно підкреслити, що сучасний туризм - це та сфера економіки і життєдіяльності суспільства в цілому, яка в тій чи іншій мірі інтегрує практично всі галузі. Саме це і визначає одне з перших місць, яке займає туризм у світовій економіці. Саме цей фактор повинен стати головним у формуванні нового державного підходу до туризму як тієї галузі, пріоритетний розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни в цілому, стимулювати ряд важливих галузей економіки, сприяти зміцненню нового позитивного іміджу України на світовій арені [7].

Дослідження показали, що через певні обставини, передусім економічного характеру, активізація туристичної політики в найближчі роки є малореальною. Тому найбільш прийнятним

сьогодні є курс на регіоналізацію процесів стимулювання розвитку туристичної сфери, де провідна роль повинна належати місцевим, обласним органам влади та регіональним органам Державного комітету України по туризму.

Висновки. Для модернізації туристичного ринку вкрай необхідно вирішити багато питань: Техніко-технологічна модернізація усіх видів транспорту, розвиток сучасного автобусного сполучення, оптимізація мережі автобусних, надання високоякісних послуг та запровадження системи безготівкової оплати проїзду в міському електричному транспорті маршрутів, охоплення усіх населених пунктів автобусним сполученням, створення розвиненої сервісної мережі на автошляхах

Для якісного розвитку туристично-рекреаційної інфраструктури необхідно підвищення якості та конкурентоспроможності туристичного продукту. Для цього необхідно: модернізація та реконструкція об'єктів туристичної інфраструктури, доведення їх оснащення до міжнародних вимог; розширення номенклатури туристично-рекреаційних послуг (розвиток та підтримка круїзного річкового, вітрильного, лікувально-оздоровчого, ділового, культурного, історично-пізнавального, спортивного та розважального, екологічного та сільського видів туризму); каталогізація та реставрація пам'яток історичної та культурної спадщини; розвиток розгалуженої мережі організацій та установ, що надають екскурсійні, культурно-розважальні, оздоровчі та інші послуги.

Окрім цього вкрай необхідно раціональне використання рекреаційного та туристичного потенціалів регіону.

Створення центрів туристичної інформації з обслуговування туристів та відпочиваючих, популяризація туристичного продукту через ярмаркову, виставкову та фестивальну діяльність та забезпечення перепідготовки персоналу рекреаційно-туристичного комплексу з метою забезпечення обслуговування іноземних відвідувачів, все це значно підняло б розвиток туризму в Україні.

До числа пріоритетних завдань туристичної політики належить формування ринкової інфраструктури у сфері туризму. Це передбачає необхідність створення відповідних інститутів ринкового регулювання, забезпечення інформаційного

обслуговування туристичних процесів, розвитку законодавчо-нормативної бази туризму. У цьому процесі важливу роль повинні відігравати органи законодавчої і виконавчої влади України, суб'єкти туристичної діяльності.

1. Постанова ВР України Про рекомендації парламентських слухань на тему: "Розвиток туристичної індустрії як інструмент економічного розвитку та інвестиційної привабливості України" (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 33, ст.580).
2. Світова економіка: підруч. для студ. вищ. нав. закл. / [А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков, О.О. Веклич та ін.]. - К.: Либідь, 2001. – 582 с .
3. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери / [В.С. Кравців, Л.С. Гринів, М.В. Копач, С.П. Кузик]. – Львів: НАН України. – 1999.
4. Корнева Д.А. Проблеми розвитку інфраструктури туризму [Електронний ресурс] / Д.А. Корнева. – Режим доступу:<http://www.nbuv.gov.ua/>.
5. Менеджмент туристичної індустрії: Навчальний посібник Школа І.М. та ін. / За ред. І.М. Школи. - Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2003. -С.166.
6. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В. Ф. Кифяк. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 300 с.
7. Світова економіка: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [А. С. Філіпенко, О. І. Рогач, О. І. Шнирков, О. О. Веклич та ін.]. – К. : Либідь, 2001. – 582 с.

УДК 332.01

Войтович С.Я., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

Войтович О.О., викладач

Технічний коледж Луцького НТУ

Сутність та цілі застосування маркетингу території із відновлювальною енергетикою

Анотація. Результатом проведених теоретичних досліджень, що базуються на використанні загальнонаукових підходів та висвітлені у даній науковій статті, став розвиток авторами категорійного апарату маркетингового управління, і зокрема, маркетингової категорії «маркетинг території із відновлювальною енергетикою», із одночасним формуванням його особливостей та цілей, як основи для розробки і запровадження ефективних іміджевих стратегій розвитку таких територій.

Ключові слова: відновлювальні джерела енергії; маркетинг, територія; цілі маркетингу території